

Dohányzásmentes Világnap – 2001. Május 31.

„Dohányfüst mentes környezetet – tiszta levegőt!”

Ebben az évben a „Dohányzásmentes Világnap” jelmondata azokra a kellemetlenségekre és veszélyekre hívja fel az emberek figyelmét, amit a mások által elszívott cigarettából a környezetünkbe jutott dohányfüst okoz. A dohányiparnak a dohányzás védelmében felhozott érvei közé tartozik az az állítás, hogy a dohányzás „felnőtt emberek szabad választáson alapuló döntése”. Tekintsünk el most attól, hogy maga ez az állítás is félrevezető, és tegyük fel azt a (költői) kérdést: tényleg mindenkinek a saját döntésétől függ, hogy jut-e cigarettafüst a tüdejébe? Nyilvánvaló ugyanis, hogy nagyon sok nemdohányzó ember is kénytelen akarata ellenére dohányfüsttel szennyezett levegőt szívní. Ezt nevezzük a mindennapok nyelvén „passzív dohányzásnak” és ez a passzív dohányzás már semmi esetre sem szabad választás, hanem külső kényszer következménye.

A környezeti dohányfüst, amelynek hatása gyakorlatilag csak a zárt helyiségekben érvényesül, tartalmazza mindazokat a károsító anyagokat – a nikotint, kátrányt, szénmonoxidot, és azt a több mint 4000 féle mérget -, amelyeket a dohányzó ember által beszívott cigarettafüst, bár annál jóval kisebb töménységben. A környezeti dohányfüst töménysége attól függ, hogy milyen nagy a szóban forgó helyiség, hány cigarettát szívtak el benne és milyen a szellőzése. Egy olyan éjszakai szórakozó helyen, bárhelyiségben, ahol „válni lehet a füstöt”, a nemdohányzó alkalmazottak vizeletében annyi nikotin anyagcseretermék (kotinint) mutattak ki, mint egy napi 10 szál cigarettát szívó dohányoséban.

A környezetben lévő dohányfüst beszívása elsősorban a kisgyerekek egészségét károsítja. A dohányos szülők gyermekei életük első két-három évében jóval gyakrabban kapnak légúti fertőzést. A leggyakoribb következmény hörghurut, tüdőgyulladás, középfülgyulladás. Dohányos szülők gyermekei gyakrabban lesznek asztmások, az asztmás gyerekeken pedig gyakrabban lép fel súlyos fulladásos roham. Azt is megfigyelték, hogy a dohányfüstös környezetben felnövő gyermekek tüdeje visszamarad a fejlődésben. A legsúlyosabb következmény azonban, hogy az úgynevezett hirtelen-váratlan bölcsőhalál, - amikor egy látszólag teljesen egészséges csecsemő álmában meghal és a boncolás sem találja meg ennek az okát -, két-háromszor gyakrabban fordul elő, ha egyik vagy másik szülő – esetleg mindkettő – dohányzik.

A passzív dohányzás „minősített” esetének kell tekinteni, amikor az anyaméhben fejlődő magzat van kitéve az anyja által – aktívan vagy passzívan – beszívott cigarettafüst hatásának. Természetesen a terhessége alatt aktívan cigarettázó anya magzata szenved el a nagyobb ártalmat, de az állapotos anya passzív dohányzása sem elhanyagolható hatású. Terhesség alatti dohányzás esetén gyakoribb a koraszülés, a kis súllyal született és az éretlen újszülött. A dohányos anya újszülöttje átlagosan 350 grammal kisebb súlyú és 1,5 cm-rel rövidebb. Ez a fejlődésbeli visszamaradás magasabb születési halálozással is jár. Kifejezett fejlődési rendellenességek (végtaghiány, nyitott szájpadosadék) is gyakrabban fordulnak elő, ha a terhesség alatt cigarettázik az anya.

A környezeti dohányfüst egészségromboló hatása a felnőttekre sem közömbös, bár nem olyan nagy mértékű, mint gyermekek esetében. Sokan vannak, akiket egyszerűen zavar a dohányfüst: köhögést vált ki, csípi a szemüket, viszolyognak attól, hogy hajuk, ruhájuk „bagószagú” lesz. Felnőtteken is az asztmás tünetek rosszabbodását, kötőhártya gyulladást

okozhat, ha dohányfüstös helyiségben vannak. A kérdéssel foglalkozó tanulmányok azt vizsgálták, hogy olyan nemdohányzókon, akik otthon vagy a munkahelyükön tartósan és folyamatosan „passzív” dohányosok – házastársuk vagy munkatársaik rendszeresen cigarettáznak -, milyen gyakran fordulnak elő azok a betegségek, amelyekről egyébként már bebizonyosodott, hogy összefüggésben vannak a dohányzással. A vizsgálatok túlnyomó többségében azt találták, hogy a tüdőrák, a szív-érrendszeri betegségek (szívinfarktus) és az idült obstruktív tüdőbetegség gyakoribb ezeken a személyeken, mint azokon, akik dohányfüst mentes környezetben élnek. Ezeknek a vizsgálatoknak az eredményére alapozva például az American Airlines légi kísérői kártérítési pert indítottak és nyertek a munkáltatójukkal szemben. Valószínűleg ez is hozzájárult ahhoz, hogy ma már gyakorlatilag a világ minden légi járata „nemdohányzó”.

A dohányipar képviselői, amikor – elsősorban a saját kényszerűen nyilvánosságra hozott titkos dokumentumaiban lévő – bizonyítékok hatására már kénytelenek voltak elismerni a dohányzás egészségkárosító, betegségeket okozó hatását, még akkor is körömszakadtáig tagadták, hogy mások cigarettafüstjének belélegzése bármilyen káros hatású volna. Azzal érveltek, hogy a vizsgálatok eredményei nem egyértelműek és voltak olyan vizsgálatok is, amelyekben a környezeti dohányfüstnek kitett személyeken sem találták gyakoribbnak a szóban forgó betegségeket. És akkor robbant a bomba! Egy amerikai tudóscsoport 1998-ban részletes elemzésnek vetette alá a megelőző öt év ilyen tárgyú közleményeit. Azt találták, hogy azoknak a tanulmányoknak a szerzői, amelyekben nem mutatták ki a passzív dohányzás egészségkárosító hatását, anyagi kapcsolatban álltak a dohányiparral.

A „nemdohányzókat védő” törvény – amellet, hogy jelentős lépés annak érdekében, hogy munkahelyeken, közintézményekben, a vendéglátásban ne legyünk kénytelenek akaratunk ellenére mások cigarettafüstjével mérgezni önmagunkat – azt az alapigazságot fogalmazza meg, hogy a tiszta levegő Földünk egyik legnagyobb kincse, amelyet óvni mindannyiunk érdeke – és kötelessége. Tegyük érte!